



**КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ,
ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ**





Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Кафедра соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

***«КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ,
ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ»***

24 квітня 2019 року

м. Київ
2019

ДОПОВІДІ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ

*Андрущенко В. П., ректор НПУ імені М.П. Драгоманова, президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор,
Савельєв В. Л., декан факультету менеджменту освіти та науки НПУ імені М.П. Драгоманова, доктор історичних наук, професор*

ГЛОБАЛЬНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Сучасні виклики, що постають перед глобальною освітньою політикою, продюковані глобальними проблемами, з якими стикається людство на сучасному етапі розвитку. Комерціалізація, інформатизація та масовізація сучасної освіти артикулює важливі запити щодо її змісту та форм організації системи освіти та освітнього процесу. Розглянуто діалектичний вплив економіки освіти та її етико-аксіологічного комплексу.

Ключові слова: *глобальна освітня політика, комерціалізація, інформатизація, масовізація.*

Загальні процеси глобалізації, інтернаціоналізації та комерціалізації освіти, становлення світового ринку освітніх послуг, прискорення темпів технологічного зростання та необхідність постійного оновлення змісту фахових компетенцій суттєво впливають на стратегії освітньої політики як на локальному, регіональному або національному, так і на світовому рівні. Відповідно, виникає потреба організації навчання дорослих, системи освіти протягом життя, поєднання наукових досліджень, освіти та виробництва в єдиний процес цивілізаційного розвитку.

Ці задачі глобального менеджменту освіти зумовлені загальною дестабілізацією сучасної картини світу. Глобальні екологічні проблеми, проблема голоду та нерівномірності розподілу матеріальних благ, наявність збройних конфліктів та міграції значної кількості населення, політика безвідповідального популізму та ідеологія споживання формулюють той спектр, що визначає пріоритети освітньої політики.

Глобальні проблеми сучасності є доленосними відносно майбутнього людства в цілому. Відповідно, як їхнє становлення, так і технології розв'язання зумовлені об'єктивними факторами розвитку світової цивілізації. Тому вирішення глобальних проблем потребує комплексного рішення, насамперед, засобами освіти та зваженою просвітницькою діяльністю.

Феномен глобалізації виправдано пов'язують із виникненням транснаціональних корпорацій, ресурси і можливості впливу яких нівелюють конкуренцію як фактор розвитку, проте демонструють ознаки монополії в окремих галузях. Паритетність існування різних за характером систем унеможливується. Натомість широко впроваджується зразок-модель, що підлягає масовому поширенню. Ця закономірність простежується у системах та феноменах різних рівнів складності: від виробництва товарів споживання до формування пакету освітніх послуг та світової геополітики.

Відомо, що система освіти будь-якої держави є в основі своїй консервативною, інертною та історично, культурно та національно детермінованою. Тому реформування галузі освіти завжди тривалий, суперечливий та мало прогнозований з точки зору результативності процес. Але економічно вмотивована глобалізація виступає в якості потужного каталізатора сутнісних трансформацій сучасної освіти.

Сучасна освіта – це не тільки система різних закладів, що формують відповідні затребувані суспільством компетенції. Освіта – це мультикомплекс функціональних зв'язків, що формує особу-громадянина держави та світу. Саме освіта забезпечує формування соціальності, що здійснює інтегруючі функції множини окремих суб'єктивностей. Обґрунтованою є думка, що освіта є феноменом, що поєднує соціальну, політичну, економічну, культурну та інші сфери життя суспільства. Саме освіта є тим комунікативним центром, що формує, підтримує та спрямовує цивілізаційний розвиток соціуму, примножує адаптивний потенціал та проектує необхідний «соціальний тип» особистості.

Ця місія освіти розкривається в таких її пріоритетах: поєднання навчання з вихованням (розуміння власної індивідуальності та соціальної відповідальності), професійна підготовка відповідно до актуального стану розвитку технологій, доступність та обов'язковість освіти як показник та принцип демократичного суспільства, системність та послідовність здобуття освіти, державна підтримка та інвестиції в освіту. Отже, освітня політика на сучасному етапі характеризується усвідомленням пріоритетності надання освітніх послуг широкому колу залучених осіб: від молодшого до похилого віку, від представників «золотого мільярду» до мільярдного населення Індії, Китаю та Африки.

Уявлення про цінність освіти ґрунтується на переконанні про загально людські цінності, до яких відносять повагу до прав і свобод людини, повагу та толерантність до національних, культурних, релігійних особливостей, вимоги про якість освіти, доступність освіти для всіх. Тому спостерігається зростання інвестицій в освіту, поширення Болонського процесу, академічної мобільності, розвиток дистанційного навчання та освіти дорослих. Скептики в оцінці цих процесів називають їх частиною європейської експансії на шляху глобалізації. Оптимісти оцінюють їх як закономірний процес просвітлення в ході становлення світової цивілізації. В будь-якому випадку, основне призначення освіти полягає у підготовці та адаптації

людини до актуальних викликів навколишнього середовища, як природного, так і соціокультурного. Основна стратегія освітньої політики в глобальному контексті спрямована на формування такого змісту освіти, який сприятиме стійкому розвитку людини і людства, сприятиме поширенню ефективних алгоритмів взаємодії та виживання, розподілу ресурсів та їх відновленню.

Сучасна освітня політика передбачає утвердження принципів взаємоповаги та толерантності. Масовість освіти та сприйняття різних моделей ідентичності є і причиною, і наслідком комерціалізації освіти. З одного боку, освіта необхідний компонент розвитку технологій та економіки виробництва. З іншого, освіта включає в себе аксіологічний компонент, що визначає зміст і напрямок розвитку цивілізації. Отже, освіта здатна сприяти науково-технічному зростанню, і здатна обмежувати його можливі негативні наслідки. Це діалектичне коло функціонує шляхом комунікації як окремих суб'єктів, так і структур та спільнот.

Інтеграція світового простору за моделями інтернаціоналізації та інформатизації прискорює темп соціального часу. Потужний інформаційний потік, до якого залучена людина у своїй щоденній активності розмиває межі подієвості життя до індиферентної буденності. Механістичність щоденних практик сучасного обивателя нівелює сенс екзистенціальних проявів. Виробництво і споживання є базисним, але неостаточним функціоналом людського існування. Тому необхідно зауважити, що процес комерціалізації глобальної освіти є феноменом об'єктивним, але не самодостатнім. Комерція є засіб, а не мета. Метою глобальної освіти логічно вважати розв'язання глобальних проблем людства: голоду, війн, хвороб, екології.

Тому глобальна освітня політика передбачає виважену управлінську стратегію, яка втілювала б ідеали дискурсивної комунікативної етики. Запорука її ефективності не в централізації та уніфікації, а в здатності рефлексії кожного компонента системно-структурної організації. В таких умовах освіта не транслює готові зразки для виконання, а орієнтує на зміни та знаходити закономірності, розуміти принципи командної роботи та вміти адаптуватись до середовища, критично сприймати інформацію та діяти відповідно до етико-аксіологічного комплексу, усвідомленого суб'єктом. Закономірно, що метою глобальної освітньої політики є формування уявлення про світ як цілісну неврівноважену систему, в якій кожна дія впливає на інший сегмент та систему в цілому. Наслідків уникнути неможливо. Тому основною ідеологією глобальної освіти є просвітництво щодо загальних принципів спів-буття на перенаселеній планеті в суспільстві, інформаційний багаж якого невпинно зростає, а природні ресурси вичерпуються. Відповідно, основними пріоритетами глобальної освітньої політики є взаємозалежність, взаємопорозуміння та партнерство.

Джерела:

1. Андрущенко В.П., Савельєв В.Л. Освітня політика (огляд порядку денного). – К.: «МП Леся». - 2010. – 368 с.
2. Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія] / За ред. В. П.Андрущенко; Авт. кол. : В. П.Андрущенко, Б.І. Андрусишин, В.І. Бобрицька, Р.М. Вернидуб, В.Л. Савельєв та ін. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 484 с.

Modern challenges facing the global educational policy are generated by the global challenges facing at the present stage of humanity's development. Commercialization, informatization and a availability for masses of modern education articulates important inquiries concerning its content and forms of organization of the system of education and educational process. The dialectical influence of economics of education and its ethical-axiological complex is considered.

Key words: global educational policy, commercialization, informatization, massivization.

Вернидуб Р.М., проректор з навчально-методичної роботи НПУ імені М.П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор

ПОЛІТИКА ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В РОЗБУДОВІ СИСТЕМИ СЕЛЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗА УМОВ ДОМІНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Розглянуто політику забезпечення доступу до вищої педагогічної освіти та впливу зовнішнього незалежного тестування на функціонування системи профорієнтаційної та селекційної роботи педагогічних університетів. Показано, що абсолютизація незалежного тестування змінила цілі діяльності школи, спостерігається зниження рівня загальноосвітньої підготовки учнів та зростаюча фахова дезорієнтація абітурієнтів. Потреба повернення закладам середньої освіти функцій всебічної підготовки молоді до самостійного життя знаходить реалізацію в новаціях проекту «Нова українська школа», спрямованого на формування життєвих компетентностей школярів.

Наголошується на провідній ролі педагогічних університетів в успішному реформуванні системи освіти та необхідності реалізації виваженої політики відбору підготовлених абітурієнтів з кращими показниками рівня середньої освіти та професійної мотивації для забезпечення високої якості підготовки сучасного вчителя.